

*Мы бідны, уж з діда, прадіда,
То духом хоц будме богаты!
І чести не дайме здолтати,
А віры не зломит нам біда!
(Русенко)*

ISSN 1508-5104

DWUMIESIĘCZNIK

СТОВАРИШНЯ
ЛЕМКІВ

STOWARZYSZENIE
ŁEMKÓW

LEMKO
ASSOCIATION

Бесіда

ДВОМІСЯЧНИК * ВИДАНЯ СПЕЦІАЛЬНЕ 2004 * КРЕНИЦЯ ЛІГНИЦЯ

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ

МАРІЯ МАЛЬЦОВСКА МЕДЖЕ ЛЕМКАМИ РЕПОРТАЖ З XII ЛТО

Я ся традиційні чую добрі медже Лемками. Еманує з них братській спокій, дружелюбність, така духовна сила, яка помагат. Їх душа є чыста, як в малой дітины. Знають радувати ся, плакати, а тото вшытко дают на собі знати і шырят доокола. Мають серце на долони. Хто бы повіл, же тілко пережыли за свій короткій жывот, же тяжко несли свій крест на Голгофу звану Талергоф, оптация до „Росії” і акция Вісла? Кажда з тых страшных, хоцбы лем назв, одобрала Лемкам тіло і душу, розорвала їх на дрібны фалаточки і пошмаряла по цілій Польци і за ей обшарами. А предці жыют, однова выюрюют борозду на рідным полю, тішат себе і другых.

Єм една з них. Уж давно єм ся стала частьов їх жытя. Одколи єм їх спознала. Они были і в моім пренатальнім віці. Мы сме уж давно комунікували, лем сме о собі не знали. Стала єм ся частьов їх думок, співанок, легенд. Єм тыж Лемкыня. Така, як они, русиньска. Бо судзба моїх люди, мойой землі была подібна лемківській, хоц в інчых одрізках часу. І світило на нас еднаке сонце. І вшыткы сме знали слово л е м...

* * *

За дванадцет років своей екзистенції, што є красным числом, Лемківска Творча Осін не стратила на свой чаровности. Наopak, чым дале, тым веце ословлює люди, притягує молодеж, ангажує літературны таланты, дає простор літературным, музичным, і плястичным амбіціям. Была єм на двох такых Осенях. Ядро остало тото саме. Осін, як символ творчости, фантазії і дозрілости жытя – то є Лемківска Творча Осін.

Дванадцетка была слотава і непривітна. Ляло і молга падала на світ. Крениця але нас прияла гостинно. Легко сме ся дістали до пенсіону „Мева”, в якым нас щыро приял Андрий Копча. Такой на ходьбі єм чула: „То Мария пришла!” Тоты слова повіл писатель Юрко Харитун, родак з Остружниці, яка впала за жертву Стариньской Преграды і на якого поезию єм чутлива. Він ходит на Осін каждый рік і його ту люблят. Кед ня виділ, обняли сме ся, бо Юрко вчыт в Лендаку в Кежмарским окресі, а я, як його краянка, родачка з Руского Потока, жыю в Пряшові. Было мі добрі, же го виджу. Не стрічаєме ся на Словеньску, а маме таку можніст в Польци – медже Русинами. Не є то красне? Дакус ся змінил. Має веце сивины на голові. Пасує му то.

Літературний вечер был шумний. Його газдами были Олена Дуць-Файфер і Петро Трохановській – понятя то лемківскы. Олена мозог русиньской філології і літературы в Польци, што выдала колосальну роботу – антологію „Ци то лем туга, ци надія”, яка присвячена смутным подіям, перша учителька русиньского языка на Ягайлоньскым Університеті в Кракові, поетка, організаторка русиньского шкільництва. Олена підкреслювала потребу в поезії перейти од смутных нот ку веселым, што высловила в поезії *Чом ты поезийо смутна ходиш?* Петро Трохановській, аліас Петро Мурянка, поета, літератор, публіциста, едитор, диригент, композитор, лібретиста і тяжко порахувати вшыткы його можности, якыма ся занимає на Лемковині. Він є автором лемківского букваря, є шефредактором „Лемківского Річника”, ілюструваного часопису про Лемків „Бесіда”. Є то лавреат літературной премії А. Духновича і ряду інчых нагород. Є то человек, котрого жывотом, як і моім, є робота на полю русиньскым.

І тот человек в Креници бесідувал, деклямувал, співал і был слухным як все, надміру скромным (Ні, неє такого Петра Трохановского. Неє такого талановитого Русина нигде. Марно ся Петро буде принижувати, марно схыляти голову, всягды го буде видно. Жебы то было так, же го мало видно, але далеко чути?) Кед заспівал *Пісню о трьох урвішах* на слова А. Міцкевіча, якы парафразувал на русиньській язык, заставило ся дыханя, і были сме свідками высокої якости музичного і артистичного, але і патріотычного прояву.

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ

Наш Юрко Харитун, як все, декламувал свої твори, опубліковані і неопубліковані. З його власним гумором і типовим харитунівським проявом (шмаріньом гривы добоку), своїма тзв. еротичними творами докладно маскувал свої почуття односно страты свого рідного села Остружниця.

Винятковими были слова Адама Барны, автора п'ятнадцятьох книжок літератури факту, в яких ся стрічає з драстичними описами акції Вісла, яку автор, як і векшына, сам пережыл.

До той атмосфери запала, як уляга, творчіст драматурга лемківського, ведучого Товаришчыня Лемків в Польши і ведучого Світової Рады Русинів – Андрия Копчы, на голові якого Лемківска Творча Осін была. Він чытал уривкы із сценария ним поставленого фільму „Акція Вісла”. Не мало бы то быти обычайне лемківске весіля, але в ним буде закомпонувана доля Лемка і Лемкыні через судьбу споминаной акції Вісла.

Авторка написаных радків прочытала свої твори з найновшой книжкы „Русиньскы арабескы” і поінформувала участных о своїх дальшых літературных плянах.

Лемківска Творча Осін продолжувала свою роботу в Горлицях, в Рускій Бурсі, де презентували свою творчіст споминаны авторы, і поета Павло Стефанівскій. Участвовали представителі духовенства і штатной справы з Горлиць.

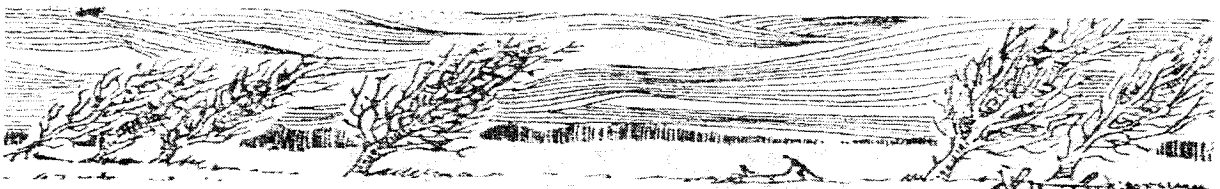
Свято ся несло в дусі 90-літя страдань лемківського народу в Талергофі, кед тысячы Русинів положило жытя за свою віру і національніст. В тім дусі был написаний і чутливий літературно-музычний монтаж Петра Трохановского, якій сам і зо своїма дітми в ним брал участ, як і інча молодеж. Стріча творців з любителями лемківской/русиньской літературы скінчыла ся выступом фольклорного ансамблю „Серенча” і продолжувала до ночы.

* * *

Участ на XII Лемківській Творчій Осени збогатила каждого, хто на ній был. Была то необычайна стріча, а стріча з поетичным словом, котре потішыт, але і душу поневерати по світі. За што? За то, же был Русин? Же любил свое? Же хотіл на своїй землі пестувати свій уроджай? Чом? Такы вопросы все собі буде ставляти Лемко в Польши. То сут вопросы, на які іщы дотепер ніхто не одповіл. Ци одповіл дахто Андрийови Копчы, чом ся трапила його мати, його няньо, кед мусіли зажыти – оптацію до Росії, реоптацію на Україну, пак акцію Вісла? Як Андрий, так і Петро, так і Павло, і Олена, і десятки творців лемківской культуры глядают одповід на печучы вопросы во власных творах, а за помочы них інформуют і шыршу чытательску громаду. Творча Осін на Лемковині была о тім, была о тых, што дотепер пережыли і дожыли ся п'ятдесяткы (А. Копча), але і о тых, што ту не сут медже нами (М. Сандович). Была о вшыткых нас – о мі, о тобі, Русине, што ся трудиш на благо свого народу. Покры сме, жыйме творчу осін, обзерайме ся не лем дозад, але і допереду, де бы сонце таке саме світило і земля не была чуджа...

Взято з часопису „Народны Новинкы” з 3 листопада 2004 (Нр 44-45)

...І запрашає до нашої малої антології. Порядок выступуваня Авторів принято так, як то быват в більшости антологій – за роками народжыня.

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

**АДАМ
БАРНА**

**Річник
1926**

**література
факту**

ШМУГЕЛЬ

Єдного літнього дня няньо повідають, же в суботу выбереме ся за границу. Рад-нерад мусіл ем ся згодити. Няньо пришыкували міцны мішки з мотузовыма шпийками, ддя себе і ддя мене. Як надьшла субота, до тых мішків всадили сме папєрьовы мішки соли, котры вечером зашмарили сме оба высоко на плєчы. З так добрі усадовлєныма і умоцуваныма мішками на плєчах, з добрыма кыями в руках, рушыли мы од хыжы в сторону границы. През річку і коло потока на перший верх. Не знам як няньо, але я міцно ся задыхал. Мішок хоц невеликій, але зато дост тяжкій, бо то чысте пятьдесят кыло соли. Дальше юж лісом в долину, аж до дороги. Там было дуже полянок, але няньо і я знали сме, же там часто в ден переходили німецкы граничнякы, як пасли мы там коровы. В тім місци осторожно през путик і потічок перешли сме зас лісом на другій верх, недалеко од границы. Няньо были провідником, а я в темности нocy мусіл добрі ся пильнувати, жебы не остати в тім лісі. Зышло бильше як піл години і нашли сме ся під границом. На самій границы треба было збильшыти осторожніст, яка юж сама приходила разом з моім страхом.

Самым верхом, од сходу на захід – понад село Радоцину до Конечной, тягла ся шырока стежка зароснена невеликом лісовом травом. Было там кус видно, же том стежком ходили піше, іздили возами, мотоциклями, або автами тереновыма. Тота шырока стежка была добрі утримана і здоптана, бо то была граница, ко-

тром могли порушати ся лем самы граничнякы німецкы і словацкы.

Перед самым стежком няньо постояли хвилю і послушали, што ся діє на тій стежці – границы. Видіти дашто в лісі, і то в нocy, не єст такє простое, бо вшытко єст чорне, а каждый крячок то штоси незнанє; зато почути дашто можна скорше. Там акурат было так тихо, же каждый з нас чул лем міцне битя свого серця. Перешли сме през границу і зараз сховал нас густы ліс.

Лісы по нашій стороні были дост высокы і гладкы – букы і ялиці. По тамтій стороні, хоц была ніч, можна было спостеречы, же были то дерева меншы і кыр-тавы.

Минуло бильше як пілторы години, минул і страх о границу, але приходил новий – як дійти на умовленє місце. Кус лісом, а потім крячками і дале, юж острійше в долину, коло потока, аж під самы загороды села Ондавки.

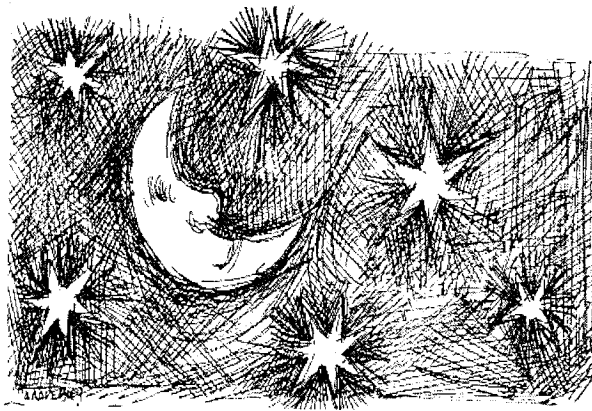
Аж тепер почул ем, же несу на плєчах штоси тяжке. На нашій стороні было під гору і з горы, і была іщы сила і страх – як то буде на границы. Тепер сила была юж дуже, а дуже менша, а до того над Ондавком было барже похыло і мішок на плєчах зачал міцно хвіяти слабшыма юж ногами. Придал ся тепер тот кый в руці, бо было чым кус помочы хвіючым ся ногам. Село Ондавка лежыт зараз під гором, недалеко границы, кус понад єден кылометр, так же не минуло дуже часу, а были сме коло загороды, до какой мали мы графити. Няньо знали стежку до ґазды Порянды, з яким все ся умовляли. Там треба было быти іщы осторожнійшым, бо словацкы граничнякы веце пильнували в селі як на границы. През плотик і сад гвошли мы під хыжу од задньої стороны, де не было пса. Там няньо своїм умовлєным знаком повідомили ґазду о нашім приїтю.

Привитаня не было приязне, лем дост сухе, як то бывало і перше. ґазда зачал од того, же фінанцы штоси підозривают, а він не єст певний, ци даґде іх неє коло хыжы. Зазначыл зараз, же його товар здорожал, а наш туніє, бо такых як мы єст юж штора раз веце. Така єст доля „шмуґляря”, котрий в тяжкых обставинах принос товар не дятого, жебы заробити, лем

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ

для того, жебы пережыти. Там на Словацці ґаздове были – купці были в ліпшій положыню, были в себе і ставляли условия на свої і нашы товары. Зняли мы товар з плечи, котрий ґазда зараз деси сховал, а як вернул, то юж з флашочком кропкы. Налял погаричок няньови, потім мі, а на конец собі. Родина юж спала.

По выпитю той кропкы мої ноги ішчы барже змякли, а в ухах зачало міцно шуміти. Няньо зараз прудше добесідували ся з ґаздом, што до выміны товару. Памятам, же як мі минуло кус шумліня в ухах, то нашы мішкы были юж на ново наполнены. В мішку няньовім была десятилітрова банька кропкы, а в моім штырі колеса прасуваного дугану. Оба мішкы были тепер дуже легшы. Няньо умовили ся з ґаздом што маюг принести на другій раз і што хотят дла себе. По выміні поздоровліня і жычыня вертали сме назад майже том самом стежком. Під границом, або коло полянок, доріг і стежок мусіли сме заховати дальше таку саму осторожніст.

До границі і през границу по пілночы не было жадных спостережень, так же по нашій стороні могли сме кус приспішыти кроку. Было то можливе, бо на плечах было легше і ніч зробила ся од зьвїзд і місяця, котрий вышол юж над ліс. В лісах не стрічали сме ниякого зьвіря, лем часом деси одозвала ся сова своїм „угу-угу”, або кулик рявчал на якусу біду.

В лісах Середніх Карпат не жыли жадны небезпечны зьвірята, котры ставали бы човекови на дорозі. Літом і волк втікал од човека.

Было юж дост по пілночы як перекрочили сме поріг нашой хьжы. Мама ішчы не спала, лем чекала коли заскріпят две-

рі од загаты. В тамтых часах мама чекала нетерпеливо каждого повороту няня за зграниці. На другій ден по полудни приїхали до нас купці з третього села і забрали піл банькы кропкы і дві колеса дугану. Кус кропкы треба было лишыти дома, дла сусідів, котры не хотіли піти за жадны грошы за границу. (...)

Веце няньо не брали мене зо собом, бо мама переконала іх, же выстарчыт ій чекати на одного в так ризиковній справі.

З книжкы: *Кавальчык тернистой історіи села Чорне на Лемковині. 1870-1970.*

Barki na Odrze

Zatrudniłem się (...) przy robotach na Odrze. Trzeba było wyciągać z rzeki wraki zatopionych barek i niewielkich osobowych i towarowych statków rzecznych. Pracowało nas tam kilkanaście osób, byli między nami Polacy i fachowcy niemieccy, którzy nie zostawili swoich ziem i uczyli nas jak należy pracować na wielkiej i groźnej rzece.

Robotnicy niemieccy, starsi i młodzi, byli bardzo sumienni, odpowiedzialni i sprawiedliwi, podobni do naszych. Szanowali Łemków i pomagali nam, choć język bardzo nas różnił. Nauczyłem się trochę ich mowy. Spodobała mi się robota na rzece, bo była dobrze płatna, choć nie bardzo bezpieczna. Szybko jednak nauczyłem się dość dobrze pływać łódką po tym rwącym nurcie.

Robota na Odrze, zawsze na wodzie lub nad wodą, i odmienny niż w rodzinnych stronach klimat, powodowały, że miałem początkowo dość dużo problemów zdrowotnych. Po kilku tygodniach życia i pracy na obczyźnie czepił się mnie ostry kokluszowy kaszel. Męczył mnie dość długo i nie było na niego żadnego lekarstwa. Wiosną 1948, po ośmiu miesiącach pobytu na Zachodzie, autochtoni poradzili mi, bym udał się do lekarza niemieckiego w Brzegu Dolnym koło Wrocławia. Pojechałem tam pociągiem z Gwizdanowa. Lekarz, po dokładnym zbadaniu, powiedział, że nic mi nie zagraża, po prostu mój organizm nie dostosował się jeszcze do nizinnego klimatu.

З книжкы Автора:

Z pamiętnika wysiedleńca. Wspomnienia.

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

То болит

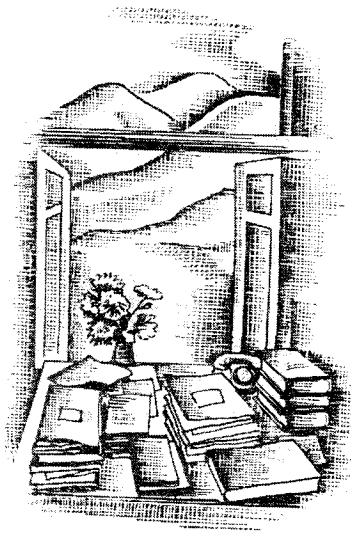
То болит
 панове
 коли дачый
 за плечами чыгат
 мотуз
 на мое гарло
 а за мя ніхто
 не докінчыт
 початой пісьні
 ніхто не стрылит на віват
 и птах
 лемкам
 не засьпіват
 и хор не засьпіват
 хоцбы мати мліла
 панове
 то вы сте
 нам зробили
 за барз до ліва
 а я не камін
 люд мій на роли
 дальше ся мозолит
 панове
 то болит

завше чысту як криштал
 не сколомучену ищы
 в низах
 лемківского образу
 волю
 з запахом ліса и кадила
 Дім іх
 з дверями
 на вшыткы стороны
 сьвіта
 зо столом
 камінных слів минулого
 посередині дому
 од сорок семого
 без няня
 мати старенька
 з дітми
 з іконами на стінах
 газдує
 и молит ся до Бога
 В лагідній мудрости
 слова
 при каміннім столі
 складают віковы дары
 лемкы

Любителям лемківської культури

* * *

Ляло коласи
 и ляло
 на люди
 лемківських
 з роздертого неба
 хмар
 змовили ся
 лемкы
 и полатали хмары
 грубыма нитками
 власной роботы
 пастушом пісьном
 поворотом
 на свої загоны
 будучности
 під дах
 рідного неба
 не лем
 для хліба
 так треба

Лемківскій дім

Вікно впрост до неба
 цідит сьвітло небес
 сьвітло того сьвіта
 лемкы привозят бочками
 вьливають
 в дім предків своїх

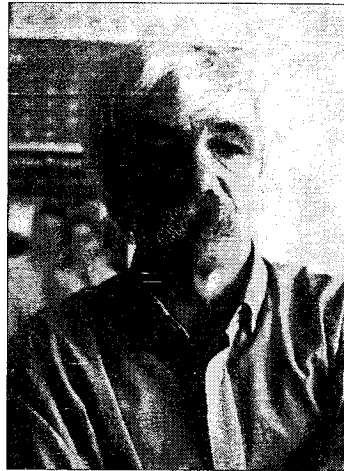
Зо збірок: *Лем; Ікона. Лемківскій край*

**ПЕТРО
МУРЯНКА**

**Річник
1947**

**поезія
проза
драма
репортаж**

До краю ненароджыня

За ціле жытя ем кохал
чого-м николи не зазнал
за ціле жытя лелючыл
безлітнім блазном

За ціле жытя ем ходил
од Военного по Бырлів
ставал зо серцьом на Стырку
больом бырміл

Зіля ем зберал під Зелярко
але мі не помогло
(може в мі віры не было
а може Бога)

І з том хворотом одыйду
блаженном як в Чершли малины
Най здрави будут інчы
Сукінсыны

Крениця, 29 січня 2002

Хто і што

Ци то вітер так йойчыт
тремтит страстми осени
Хто то, хто то
наш котик
теплом скамле під дверми

Ци то вітер так дуркат
толче страстми під дверми
Што то, што то
то человек
човек гряде студений

Не на тій стаціі

Уж одпочываш
Михале
Уж Ти там ачий вшытко едно
што ся гев діе
ошаленілом вселенном

А мы
по давному
Во всяких смыслах
Михале
Іхаме

Білы безлистные березы
дзелены сосны осьніжены
в вікнах потягу шмигают

Смутком
вытріщом
старунком днешнім
і заранішнім незнаньом

Іхаме
Михале
бо мус жене
по змерзненій землі

І лем тоты з нами
березы безлистные
і на тополях як біль
воронячы гнізда

Бо Ты-с з потягу нашого
не на тій іщы
стаціі вышол
не на тым пероні
чугу червлену зронил

І задуювом білом пішол

26 грудня 2003

Пишут ся вершы

Найлекше вершы ся пишут
в вікнах летячых потягів
і в підлых кнайпах

Там ся николи
з очи біль не тратит
а ту заедно годен ес го найти

26 грудня 2003

іа. В. Грабан

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ

Трьох Урвішів

(Балада дакус Міцкевічівска)

Старий Урвіш трьох сынів, кров із кырви – Русинів
Пред одвіря різблене завозве,
Сам в порогах сой стане, духів вітчих спомяне
І словами ся тьма одозве:

„Кед нам бракло матере, нашы дни і вечеры
Уж заєдно лем зимны і пістны,
Час до сьвіта ся брати, іти жен сой глядати,
Час і дохыж привести невісту.

Адде, мої соколы, ту – в обыстю вітцьовым,
Од пеленчат сте росли, мужніли,
Ту в хотарі прадіднім, в краю тым нашым, ріднім
Вы Русначу подобу носили.

Прото знате без мене, же выбрати сой жены
Вы мусите в поконі і роді,
Жебы пак ся не несло в кождий кут повересло,
Жебы-м не чул ся дома як злодій.

Ты, найстарший мій сыну,
бер сой пут в Лемковину,
Ту тернина, хоц коле – та своя
Невеличкій наш краік, але мі ся так здає,
Жену найти в ним мож зо спокойом.

Середущий мій сыну, ты ся бер в Пряшівщину,
Де Торыса, Ондава ся качат;
Ід на Спиш, ци на Шариш – там сой найдеш до пары,
Смаглолицю Русначку завлачеш.

Наймоладший мій сыну, ты ся выбер в країну –
В нашу Русь Підкарпатску, чудову,
Де Поп Іван, Говерла синє небо підперли,
Там Русинкы як кремін здоровы.”

Так і сітри Урвішы, рано в час з дому пішли
Долі своей глядати писаной;
Ѓу полудню, ҃у сходу, соколиків молодых
Отчы очы провели росавы.

Іде осін слотава, уж і сніг, задуюва,
А Урвішів як нема, так нема,
Старий отец все чекат, ци гын з далі-далекой
Не шеніче ся лице знаєме.

Та кед ден ся допалил – ни одтале-одсале
Входит дохыж найменчий сыночок:
„Веду, няню, невісту – Українку сірчысту,
Буде кому заперти вам очы.”

Скоро-ден, на свитаню, лем пробудил ся няньо,
В двері дуркат уж сын сердущий:
„Як жыєте мі татку? — Веду слечну – Словачку,
На ваш спокій, на сон ваш грядущий.”

Ден не минул – як летит, од заходу сын третій,
Сын найстарший, тот сын первородний:
„Няню, веду вам Ляшку – цифрувану як бляшка,
Про ню в гробі вам буде як водне.”

Старий Урвіш трьох сынів, кров із кырви – Русинів
Пред облича закличе і рече:
„Хоц єм старий, звіпритий, іду сам ся жени –
Най не мине ся племя чловече!”

Чый то был крест...

(урывок)

Іду з молодыма Лемками – Магдалином,
҃енком, Мірком і Славком по святій зем-
личці. Попри нас черчыт Рускій Потік. Ни-
якій там Ґрайцарек, як написано на мапі,
а Рускій Потік! Бо чую, розумію як по рус-
кы черчыт. Тихо, літом горячым, зеленым
плескоче. Понаглят ся і не понаглят, од-
кальси там, знад Білой Воды, долов Явірка-
ми, попід, Шляхтову, ҃у Дунайцьови.

— Шавниця тіж колиси была наша —
гварю до молодых Лемків-смереків, коли
миняме курорт, приходиме ҃у Шлахтовій.
— Як пише в шематизмі, місцевы Руснакы
вказували в Шавниці, в межевоениий
іщы час, ”Попову” і ”Дякову” сіножат...

Не знам ци мі вірят молоды смерекы-
Лемкы, але гадам, тай гадам, як все... Хоц
сам... вірю і не вірю. Але они – роснут, зе-
леніют... Може повірят!

— Был єм ту першыраз тридцет років
тому — хвалю ся, коли входиме до Гомолів,
до того глубочезного яру, в недра той чуд-
природы. — О, пізрийте горі. Што вам
припоминати можут тоты білы скалы по-
претыканы зеліню?

— ...?

— Но а знате што то гомілкы?

— Но, то такой сыр з мятом, такы куль-
кы як до жмені. На Спаса, ци на Матку
Віжу ся іх іст — рече котрысе.

— Та пізрийте іщы раз горі, на оны біло
зелены скалы. Не подібны до велькых
гомілок?

— Фактычні... Гомілкы, Гомолі... (...)

Гуркоче уж Славкове авто долов, попри
Рускым Потоку. Іде дідо. Дрындже по битій
дорозі.

— Gdzie idziecie?

— Do Scawnicy.

— Siadajcie! ...Stąd, ze Szczawnicy ście,
mówicie? A czy nie wiecie...

— A, dyc, temu mom nie wiedziec! Pozi-
rojcie! Najno o – Popowo Goro!..

Тепер вірю! І вірю – же будут мати віру
молоды смерекы. Будут сьвідками. Жытя.
Долго іщы.

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

**ЮРКО
ХАРИТУН**

**Річник
1948**

**поезія
репортаж**

Поки дыхам
і памняць служыць
траслява рука
утрымаць перо
мій плуг
мої чепігы
До борозд
рядків
буквы засаджу
зернята праддів

Бурьо
чом так дико буряш
як вовк зубами рвеш
тішиш ся блискавіцям
громом
як парадниця в танцю
обімана
Бурьо
зажень хмары десь над поле
як овечкы югас
в заболоченых боканчах
не хочу
на порозі стояти
Люблю літо без сорочки
сліды в росі босых ніг
Люблю літо
в сіні спати
цілу ніч
Мені смутно за белавым небом
конопянов плахтов
над нашым селом
До моіх рядків
стікаюць слова жалів
і кусаюць жалом

На чистім небі
пречисты звызды
і місяць златы
бродить по преграді
Крик пташок затих
лем вітор смуток квіток
завзято
як полову
розносіть по полю
Рано встану
напо ся воды
той співанкы з Бескіда
мелодіі жалів квіток
пером позберам

Є такий край
де поеты слова збираюць
як грибы
малярі толочать квітки
на полотна
Різбарі долотом
глядять свої мадонны
Є такий край
мій рідный край
де часом зайду
поплакати і я

На дворі
до старой кобіці
затяты топоры
Хочу ходити
в полю
попід тополі
по траві зеленій
хоць на колінах
Не хочу видіти
свою погужвану тварь
як гармонію
Верну ся до свого гнізда
то лем ріка не вертатъ ся од моря

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

Наше тихо
 псы розбрехали в глибокій тмі
 до рана далеко
 звізды іщі
 не задримали
 На стіні ікона
 слыза в оці
 коле як вінець терньовый
 Перейдий босо моім сном
 гріхів бою ся
 Єдну капку росы
 выпю рано
 і фарбов черешень
 любов намалюю

Веду дівча
 пішником
 за руку
 далеко за село
 В полоніях осіннього листя
 зберам орішкы
 на долонь кладу зернята
 Мы заблудили
 в роскошах дня
 крик гавранів нас розбудив

Дай руку мені
 заведу тя на міста
 де села стояли
 і церьковны святы
 на гору Газдорань
 бо лем з ньой чути
 як плаче потічок Гаврань
 Памнятай
 студений потік
 і колько в нім
 жалю,
 нарікань

Послухай
 над нами літають
 гусльовы сонаты
 солодкы як вино
 Згасне день
 стратать ся тіні
 до рана зістанеме
 із свойов винов

Myśli – żelazne koła

Ucichła dzika rzeka,
 Głębokim snem już zasnął las.
 I myśli jeno, niby turkot wozu,
 W nocną godzinę budzą nas.
 Myśli – żelazne koła
 Kręcą się dookoła,
 Pośród tej doliny –
 Kołyski Rusinów.

З польсько-лемківсько-словацької антології
W liliowej ciszy (2003)

Skrzypienie

We wozie koła wciąż skrzypiały,
 Na dworze jesion skrzypiał też.
 Kiedyś kołyska zaskrzypiała,
 A pod nogami świeży śnieg.
 I moje skrzypce zaskrzypiały
 (Teraz w ich duszy gniew i gniew,
 Bo struny na nich zardzewiały
 A smyk przyodział prochu czerni).
 Kocham i dzisiaj to skrzypienie,
 Dzieciństwo w nim i księżyc w pełni.
 I pełna skrzynia mych piosenek!
 To moja radość,
 to nasienie,
 Może się wreszcie zakorzeni.

З поконкурсowej збірки *Sen o Karpatach*
 (Автор здобув виріжніня – 2004 рік);
 з русинського перевьюл Петро Муриянка.
 Вершы в оргіналі – публикуваны першыраз.

Графіка Анны Гайовой
 зо збірки Автора *Гуслі з явора*

МАРІЯ МАЛЬЦОВСКА

Річник
1951

красна проза
репортаж

Материна свічка

(уривок)

Писав ся 1979 рік. Быв марец. Ближыла ся ярь, але сніг ші великыма фалатками лежав нерозтопленый на землі, як мертвий. Чекав на свою кончину, котра ся уж-уж мала приближыти. І село спало вечур, як прибите. Десь-ту ся озвав спів із корчмы, але заглухнув у п'яній наладі.

Виділа ем і зажыла ем тот образ, як ем выступила з автобусу у своїм селі, што ня привіз з Пряшова. Сніг мі поскриповав під ногами.

Кедь ем ся ближыла ід свому обыстю, де-м ся народила, стисла мі горло якась незнама сила. То фурт так, кедь ем ішла домів. Кілько раз ем ся не ближыла ку родному дому, думала ем на едно, ці найду впорядку свого нянька, котрый терпів на ангину пекторіс, фурт ем мала чутя, же го найду мертвого десь там на землі лежати. Не буде го хто ани спорядити.

Думала ем на матір, котра выробена, вырождена жена, ледва ногами переплітать по обыстю, бо не годна собі дати з роботы рады. Фурт ся мі привиджало, же їх уж не найду дома жывых. Тото ня трапило і млоіло мое серце. Приросла ем ку родичам, як, може, ништо із моїх пятьох сестер і брата. Была ем наймолодша в родині, а думала ем сі, же мойов повинностейов є ся постарати о своїх родичів – і в добрім, і в злім. Была ем без родини, слободна і тото чутя повинности тым ші было веце зосильнене.

Несла ем нянькові чуколаду, всякы вітаміны, помаранчі, бананы, котры він так любив, як і вшытко солодке. Про матір ем несла темну, теплу хустку і гумовы чіжмы, котры было фурт треба на заболоченім дворі.

Несла ем тоты маленькы світовы дарункы, а моя душа ся трепотала од страху, ці своїх родичів найду жывых і здорых.

В тім часі ем наступила робити як редакторка до єдних новинок, а піврвати контакт із своїма родичами ем нияк не хотіла, ани ем сі то не знала представити, бо ем ся сполігала дуже на свого нянька, котрый був мойов моральнов і творчов опоров. То з ним ем конзултовала, як треба писати, о людьох, што найрадше читали. Часто ем му приносила нашы новинкы і давала ем му читати свої статі, котры были насычены буйнов молодов фантазіяов і з них выжаровала ласка ку чоловікові.

Ружовы то были рокы! Вшытко было красне, каждый був добрый, і тот найвекшыи неприятель чоловіка ся мі здав доброй душы і хосенный.

Нянько ся час од часу усміхнув, кедь читав мої златанины.

— А чомже, дівко, пишеш так, же ті ніч не розумлю?

— Як не розумієте? — обурьовала ем ся. — Як не можете порозуміти, шо ем написала? Та ту так красно вшыткою по лопаті написаной!..

— Але якось незрозуміло. Вельо слов ту не розумлю. Так твердо по українськы.

Я му высвітльовала, як ем могла, же наш язык, то є слабый язык, же го треба повшыты на вышшу рівень. А тот, українськый, то є наш найближшыи язык. Зато ним пишу, зато ем го полюбила і не вымінила бы ем го за цілий світ.

Нянько ся лем посміховав попід коротко застрижены баюсы і думав сі своє. По короткій павзі пригладив своє рідке волоса, пошкрябав ся за баюсы і повів:

— Ты – шалена, хоць єшь школована. Я бы напиав ліпше. Каждый бы мі порозумів. Кебы я написав, як ем на фронті бойовав, то не так бы ся читали вашы новинкы.

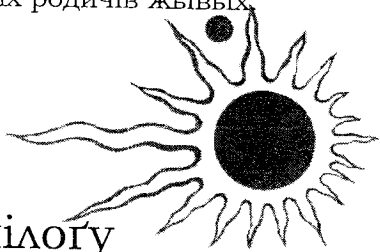
— Но, а ці написали съте? Ніч съте не написали, не здавала ем ся. — А такой гварите...

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ

— Ші не пришов час. Днеська ани не мож вшыткою гварити. Як прийде час, повім, шо ем пережыв, а ты то напишеш. Дав ем тя на то вышколовати, жебы есь то написала. Бідно я тя школовав, але са то подарило, — повів нянько і зглубока сі вздыхнув.

В тім вздыху ем чула вшыткою: і то, як ходив жыгчати грошы мі на путь і на прожытя в Пряшові, і на мое облечіня, і на всякы іншы прожыткы.

Ішла ем ку свому обыстю, несла ем тоты бідны дарункы, котры были ші за бідніші няньковы грошы, і страховала ем ся, ці найду своїх родичів жывых.

Заміст епілогу

(з книжки „Манна і оскомина“)

Конечно є ту ярь... Вшыткою ся пробувають із зимушнього сна. Одпочінута земля ся цалком пробаторила. Видно, як зачинать дыхати. Грудкы землі, як кебы ся двигали, як кебы такой хотіли прияти зерно. Бо што із такой землі, што стоїть пуста, кедь не родить?! Така земля мертва. Добра земля є фурт пририхтована дати уроджай. То є ей посланьом. Лем чекать, жебы ся нашов добрий орач, жебы ей поорав і засіяв зерно. Землі треба доброго газду, котрый бы їй знав дати вылагоду, був ей добрым психологом. Бо она є жывым організмом, котрый мать свої закони. Лем чутливы руки, газдівскый розум, суть обновов каждой выораной землі.

Земля є женского роду. Она двараз тільки потребує, жебы з ньов заобходити ласкаво. Она мать свої тайности, о котрых не каждому повість. Звірить ся лем тому, хто сі то заслужить, хто ся ку ній односить з порозуміньом...

Земля мать свою минулость, сучасность, але мать і свою будучность. Кедь лем до ньой засіє, на уроджай, правда, треба дакус почекати...

Вода... Як без ньой? Без ньой ніт жывота. То она оживує природу, ростлин-

ство. Она, як лік, вплавять на вшыткою выпрагнуते, што потребує поміч. Вода є жывотом землі.

Кедь ся топлять снігы, в наших ріках, потічках є доста воды, аж даколи над норму. Тогды вода знать і ублизыти. Люде на наших селах не раз зазнали повода. (...) Также вода знать быти і найвекшым неприятельом. Але...

Але без ньой не можеме жыти. Потребусме ей каждый день. Чісту, смачну, яку не може нич нагородити. Є дагде така?... Є. Тече з наших русиньскых Бескидів. Ші фурт така студена, же з ній мож нараз выпити лем еден глоток. А як зубы ламле! Ші є така вода. (...)

Воздух... Є нашим дыханьом... І о ній ся писали і пишуть оды. Він є всягды. В нас і коло нас. Прикрывать землю і воду. Наповнює небо і землю. (...) Днеська веце вдыхуєме нечїстоты, як свіжого, чїстого воздуху. Лемже і тот воздух ся десь чїстый найде. Може десь там, де ші людска цивілізація не наробила тільки зла. І зась мі приходять на думку нашы підбескидскы села. Ці лем зато ся ту так добрі дыхать, же суть нашы родны, де знаме каждый камінчык, закутину? І немиле нам є миле. Вшыткою наше ся ставать нашым воздухом. Лем од нас самых залежыть, як його чїстоту докажеме утримовати.

★ ★ ★

Є ту ярь... З ласков наставлям свою тварь ід сонцьові. По зимушній непогоді є то красне, приемне погладжіня, при яким і душа оживать. Пробуджує ся і народ – тотя скороплынна ріка, яка є раз чїста, а раз каламутна. В яри ся помаленькы счіщує.

Оживать земля – язык свого народу, його бісида, котра, як маленька дітина, ся двигать на ноги, робить першы крокы. Кілько раз уж так оживала? Падала, вставала, веце як тісяч раз. Днеська ся зась ставлять на ноги, жебы сміло, твердо стояти.

Пахне воздух – традиції нашого народу, материна співанка, Боже слово у церкви.

Є ту ярь... В яри свого народу глядам силу, іншпірацію про свое слово, котре-м присвятила вшыткым, якы ся в тім жывоті моцують і не здавають ся.

АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ

**АНДРИЙ
КОПЧА**

**Річник
1954**

**драма
репортаж**

На чужині

(урывок)

МАТИ: *(роззираючы ся по хыжы)*: Што то за хыжы? *(осторожні мацят стіны)* Камін... цырий камін... Як можна жыти в чымси таким? То так, як в камінній труні.

ПАРАСКА: То не камін, бабо, то лем цегла.

МАТИ: Для мене то того само. Та од одного і од другога так само студено.

ПАРАСКА: А ні, бо як ся добрі напалит в шпаргеті, то буде так само тепло, як в хыжы в горах.

МАТИ: Не вірю. А по друге, што то за пец, на котрым нее де лежати.

ПАРАСКА: Бо Німці на пецу лем варили істи, а спали на деревяній або на желізній постели. *(роззерат ся по кухні)* О, одну навет лишпыли. Лем спружын нее.

МАТИ: Чого?

ПАРАСКА: Но спружын... То такы желізны повязаны зо собом гачыкы.

МАТИ: Желізны гачыкы?! Я мала бым лежати на желізі? Нигда!

ПАРАСКА: На якым желізі, бабо? Будете лежати на сіннику.

МАТИ: На чым?

ПАРАСКА: На сіннику.

МАТИ: А што то такога?

ПАРАСКА: То такій міх з сіном, лем зошытый.

МАТИ: Зошытый? А коли змінят ся сіно?

ПАРАСКА: Нияк ся не змінят. Тото сіно ест зашыте на все.

МАТИ *(крутячы головою)*: Ціле жытя спати на едным сіні... Не дивота, же бесідуе ся, же Німці то богаты люде. А тепер виджу, же тіж і хытры. І мы тепер маме жыти з такыма людми.

ПАРАСКА: Коли Німців ту уж нее, бабо.

МАТИ: Неe? А што ся з нима стало?

ПАРАСКА: Зостаи выселены.

МАТИ: О, то так як мы! Тіж за УПА?

ПАРАСКА: За яке зас УПА, бабо? Преця ту не было ниякого УПА.

МАТИ: То так, як в нас. Але і нас і іх выселили. І тіж Полякы?

ПАРАСКА: Є. преця то польскы землі.

МАТИ: А бесідувала-с, же німецкы.

Малювати, малювати...

(урывок)

(„Дептак” в Креници, НИКЫФОР сідит в деревяній будці і малюе. Кураціюшы тиснут ся коло нього і купуют його образкы. Входит ПАН АНДЖЕЙ і ПАНІ ЕЛЯ)

ПАНІ ЕЛЯ: Dobrze, że władze Krynicy zdecydowały się oficjalnie nadać mu nazwisko Krynicki. Samo Nikifor brzmiało trochę niepoważnie. Krynicki to już jest ktoś. Ponoć jego babka miała takie panieńskie nazwisko.

ПАН АНДЖЕЙ: Так mówią.

(входят ГАЗДЫНЯ і ГАЗДА)

ГАЗДЫНЯ: Но-ле смотр, старий, хто то сідит в тій буді.

ГАЗДА *(зазираючы)*: Не виджу. За дуже коле ней люди.

ГАЗДЫНЯ: Бо-с шліпий. Преця то Никыфор! Уж ся цілком збортачыл, кед вліз до такой буды.

ПАНІ ЕЛЯ: Ale to jest jego nowe miejsce pracy. Chroni go zarówno przed deszczem jak przed słońcem. Chciałaby pani, żeby dalej siedział na murku?

ГАЗДЫНЯ: Ліпше най сідит в халупі. Мае уж зо шістдесят років.

ПАНІ ЕЛЯ: Widocznie woli siedzieć tutaj.

📖 АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСКОЙ ТВОРЧОЙ ОСЕНИ 📖

ГАЗДЫНЯ: Найперше зробили сте з него великого маляря, а тепер кажете му сидити в тій буді.

ПАН АНДЖЕЙ: O, przepraszam, to była jego własna inicjatywa a wy powinniście cieszyć się, że człowiek z którym mieszkaliście pod jednym dachem stał się sławnym na świecie malarzem.

ГАЗДЫНЯ: Тішыти то ся може і тишу, лем не знам чом го называте Нікіфором Криніцькым. Преця ани він Нікіфор, ани Криніцькі.

ПАН АНДЖЕЙ: Jak to?

ГАЗДЫНЯ: А так то. Преця то Елифан Дровняк.

ПАНИ ЕЛЯ: Drowniak? Co to za nazwisko?

ГАЗДЫНЯ: То назвиско його матери. Інчого николи не мала. Зас правдиве мено Никыфора то Елифан. Так ест написане в церковній книзі. Могли бы сте о тім сами прочытати, кед бы не вывезено церковных документів, зас самой церкви не забрано на костел.

ПАНИ ЕЛЯ: Ależ to jakieś nieporozumienie. Pani się na pewno myli.

ГАЗДЫНЯ: Бесідую правду. Зас вы хочете зробити з него Поляка.

Лемківскій народовий театр*

Замір написаня драмы „Одтыте коріня” народил ся на Лемківскій Ватрі – Бортне '87. Было то в часі забавы в суботню ніч. Стоял ем при естраді і виділ як част люди гулят на нерівным кавальци луку, а дуже більше

стоїт на горбочку і призерат ся тому. І втовды подумал ем сой, же тым тисячам, найчастійше молодых люди, належыт ся в таку ватряну ніч дашто більше, як лем забава. Бо преці приіхалі они з цілого сьвіта, жебы взяти участ в святі лемківской культуры, познати землю своїх родичів і дідів, котре на тым же більым сьвіті дарувати може лем Лемковина. Але приіхали тіж глядати сьвіта, котрий одышол на все в 1947 році. „А кебы воскресити тот сьвіт?” – подумал ем. І так ся зачало.

На початку писаня драмы ішло мі барз тяжко, уж і про то же з натуры ем барз лїнивий. Нич дивного же минула іщы една Ватра, а я написал лем пару карток. На щестя нашол ся Добрий Дух, котрий натхнул мя з таком силом, же уж на початку листопада 1988 рока скінчыл ем цілу драму. Але тото было... найпростійше. Тепер мусіл ем найти люди, котры заграют в мой драмі. Не было то легке, бо в місци де мешкам Лемків неє, а дагде інде тіж не знал ем іх за дуже. Але завдякы тым, котрых ем знал як тіж тых, котрых ем познал, за місяц повело ся мі зобрати цілу обсаду і то немалу, бо праві сорок осіб. (...)

Прапремьеру драмы, зо взгляду на участ в Ватрі '89, визначыли мы на 15 липця 1989 в Воевідскым Домі Культуры в Ліґниці. (...)

Представліня закінчыло ся перед десятом годином в вечер. О тым, як пішло, мож бы дуже бесідувати. Мене найбарже порушыла сцена выселіня, і то не з причыны гры моїх дорогых акторів-аматорів, лем реакції публікы, котра стала з місц і на бачніст, старшы люде зо слезами в очах, слухала кінцьовой пісні-балады. І так было уж на вшыткых (а было іх шіст) представлінях. На Ватрі '89 тіж. Для той одной реакції люди вартало написати драму, як тіж сісти до написаня другой ей части – „На чужыні”.

* Наголовок походит од редакції (Бесіда, 2-3 – 1990).

**ОЛЕНА
ДУЦЬ-ФАЙФЕР**

**Річник
1960**

**поезія
есей
репортаж**

беру дармо туні слова
вішу уж за затверанком
на торгу продаю лохмотя
мед з придорожного квітя зберам
на овочы іщы за скоро
возму милостыню в мішкы копривяны
і піду з мудрістю в очах
родити новы слова

одповід
на гушліний плач
несут горы сызкрылы
менше ту сирот
і помыленців божых
як розчынене кісто
час бырміе
на колінах зберам
силу бытя
в звіднів авреолі
несу ся з шумом потоків
місце огрівам на земли
для будучых поколінь
жебы мягшы од каменя
родили ся слова
най росне дуб віковий
в небесах признаний силом земли
він невільник закорінений
я вільна воля без кореня силы
нашы діти – пісня гірской землі

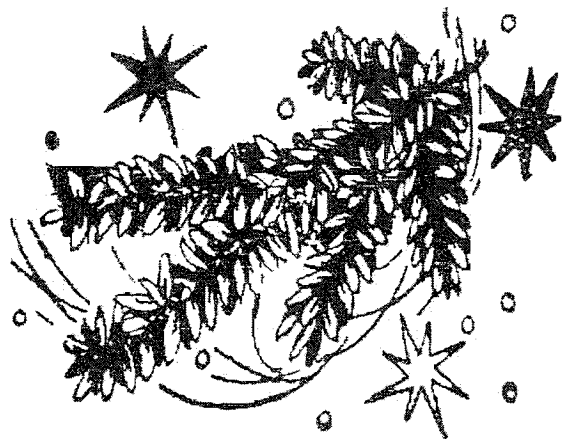

За скоро

зас заран повідят
же за скоро
за скоро зме дошли
до берегів знаня
по што
заперты долоні
іщы глядают
поставлены дармо ворота
нич не значат
за нима світ
кружыт інакше
камінным колесом
босоніж ци в обутю
фурт счезае
бо за скоро сме пришли

моі бесіды
з самітным птахом
закінчыли ся як преслуханя
одверненым порядком думок
тін птаха была за тяжка
жебы ей розбити
по сходах
котили ся розорваны пісні
мій дім
стал ся невидимым
поле хтоси заорал
своём скыбом
птах шуміл в самітни
я вернула єм
сіяти нову ниву
ніхто о нич ся не звідал

Час, котрий іде
Бороздами жытя
Кличе і манит
Сонным заворотом
З дерев падают овочы
В долоні простерты
Осін
Стій чловеचे, жытя не преженеш
Счезай марно вітряна
Я остану в тым саді
До першых морозів

„Амаль” або колядування по інчому

Сут магічны місця, сут здібны, вынятковы діти, сут люде котрым не выстарчат штоденне зйданя хліба лем прагнут, дужат, стремлят до чогоси краснаго, зворушаючого, выняткового. Часом тоты вшыткы чынники лучат ся в едно і творят неповторний культурово-психічний ефект, остают в памяти, будят новы позитивны явиска. Уж не перший раз досвідчыла ем той магії в мурах нашой, горлицькой Руской Бурсы, все інакше, на свій спосіб неповторно. Тым разом наставлена на традиційне уж лемківське колядування в Бурсі, переконала ем ся, же інвенція і охота можут в кождій, найбарже уж освоєній сфері, найти творчий імпульс. (...)

„Амаль” – так звала ся сценічна картина в двох діях выконана през молодых Креничан. Была то інтересуючо зреалізувана форма адаптації літературного тексту до колядничого програму. (...) Хоц події, здавало бы ся, проходят в чужым культуровым просторі, то на тілко містят ся они з едной страны в універсальных мотывах звязаных з чловеком егзистенціям, з другой зас страны през языкове і реквізитове “освоїня” тексту, набирают лемківського колорыту, же і малы акторы і зрителі вполни утожсамяют ся і пережывають сценічну акцію. Бо хоц імено мало-го героя звучыт егзотычні, то його кошеля,

калапик, портченята, пищалка, на котрій выпрывают він до пізной ночы, а навет куляга, яком ся підперат, выплядают барз “по своему”. Ішы барже “своя” ест мама, облечена традиційні по лемківскы, бесідуюча в жывій, добрі знаний вшыткым лемківськым дітям спосіб до свойого сынка, заста-рана о його будуче. Але найбарже “своя”, емоційні побуджаюча ест біда, нужда жытя вдовы і ей сынка, на фоні котрой золотом ясніє щыріст, любов, чесніст, доброта хлопця і його мамы. В днешнім світі, де діти жыот полныма агресії компютеровыма грами, треба вынятковых діти і выняткового учителя, котрий знал бы втягнути іх в магічний світ основных вартости, просто і непосредньо выраженных в тым поступуваню, яке видиме на сцені. Же діти – малы акторе не познали презентуваных през героїв постав лем з тексту, але знають іх з жытя, зо своїх родин, з того што вчыл іх учитель, одраз мож было познати по іх грі. Не могла бы молодіся Адриянна Макух так чудово, натуральні одограти ролі любячой, застараной мамы, коли бы не виділа і не досвідчыла подібных взорів в жытю. Не міг бы ішы меньший Александр Клинковскій быти так переконуючым Амальом, коли бы його уяві далекій был світ фантазий і доброты калікого хлопця. Не могли бы вшыткы діти так вывчыты ся лемківського языка, коли бы го не знали і не послугували ся ним в бесіді зо своїма найближшыма. І в тым хыбаль была основа магічного діяня той стрічы, емануючого в старых мурах Бурсы, котра выплекала дідів-прадідів тых діти, якы днес приїжджают, жебы ту на сцені зас прикликати події спред двох тысячи років в формі і в духу своей традиции. Прекрасны коляды, з котрых особливі тота остатня, заспівана сольо през Наталю Клинковску, яка грала Божу Магір, ввели вірну бурсяну публику в настрої такой емпатії, духовой спільноты, же на конец вшыткы спонтанічні заколядували старым лемківськым звычайом. (...)

📖 АНТОЛОГІЯ XII ЛЕМКІВСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ОСЕНИ 📖

СТЕФАНІЯ ТРОХАНОВСКА
Річник 1951

Лем небо над нами наше

лем небо над нами наше
што нам го предкы
в спадку лишыли
забрала нам вода потічки
лісы нам выпуміли
лем небо над нами наше
а мы ци направду люде
іщы ся кус подіме
і неба над нами не буде

ВОЛОДИМИР БАРНА
Річник 1953

Уточнення

Якщо я ріка,
то ти моє джерело,
рідна мати.

Якщо я дерево,
то ти моє коріння,
Лемківщино!

ВОЛОДИСЛАВ ГРАБАН
Річник 1955

На убочы
Хыжа дітинства
Босонога
Штораз дальша
Вертаню
Квітя выглядів
Пішло
Камінцями рік
Як дикы лебеді

ГАВРИЛ
ГАТІНГЕР-КЛЕБАШКО
Річник 1958

Лем так

Лем так ня люб,
як кому ня не треба,
або як воздух дыхаш,
гі бым ани не бив.

Як середу, кедь неє нич нове,
лем ся до роботы береш

Лем так ня люб,
як і жыєш,
без збачіня,
а так ачей тя,
і я збачу.

МАРІЯ ЯНКО
Річник 1960

* * *

Чекаю того дня і ту хвилину,
Коли я обережно ступлю
На поріг мої Лемковини,
Котрою досі марю і живу:
Там пробігали мами босі ноги,
Там тато коней напував,
Там бабця серпом жито жала,
Там дід у кузні гартував.
Нелегка випала їм доля:
У їх найкращіі літа
Погнала із землі святої
Кривава нелюда рука.
Останню вишитгу сорочку,
Що була скарбом у світах –
На красць хліба поміняли
Своім голодним діточкам.

ЮДИТА КІШ
Річник 1967

Яй Боже, Боже! Стоят жобраце.
Ту молодый, німый, клобук триме,
там старый плаче, рука ша му тріясе.

Смотрте люде! Ту дівча жобре.
Неодога од голоду гмерне.
Пане Міністре, дашто уж зробте!

На Лемківських Творчих Осенях выступували тіж творці красной прозы ци літературы факту – Петро Когут (1919), Федор Кузяк (1926), Федор Ёч (1929), Ярослав Зволінскій (1929), Михал Зьролка (1934), Михал Сандович (1939), Павел Коробчак (1975), Павел Ксенич (1977), та прозы змістити ту ся не дало.

Ольга Васуля (7 років, Ждіння). *Сіно в копі*, II нагорода в конкурсі малянок, організованім в рамках XII Лемківської Творчої Осени, Руска Бурса в Горлицях.